

Akathist ke svaté mučednici Ludmile

Se stručnou historickou studií

(Návrh akathistu)

Akathist ke svaté mučednici Ludmile

Kondak 1.

Vzešla jsi nad zemí českou jako hvězda jitřní, svatá mučednice Ludmilo, Bohem vyvolená pochodni, povoláná z pohanského pokolení. Ty jsi rozptýlila tmu modloslužby v české zemi a osvítila ji světlem Božské víry Kristovy. Jsi prvosenkou duchovního jara, čili milosti Boží, protože jsi první mezi svatými země naší. Ač tebe i slovanskou bohoslužbu pravoslavnou lidé západní chtěli uvrhnout do zapomnění, přece zde dodnes pravoslavně vzýváme tvou svatost a sílu. Ty, majíc velikou smělost před Hospodinem, neustávej se přimlouvav za nás, duchovní dítko svá, abychom vysvobození byli od všelikého soužení a jsouce upevnění v Pravoslaví, takto po všechny časy velebili tebe:

Raduj se, blažená kněžno Ludmilo, mučednice a osvětitelko země české!

Ikos 1.

Andělů i lidí Tvůrce, který řídí osudy národů, chtěje vládou svou vyvést také český lid z temnoty modloslužby ke světlu pravdy, vyhlédl si tebe, kněžnu, již v době mládí tvého, aby stala ses vykonavatelkou úradku jeho Božské vůle. Námahou svou v pústech kypřila jsi drsnou a neúrodnou půdu srdcí českých, aby vypěstěn tu byl vinohrad Páně. Rosou modliteb dosud zavlažuješ zdejší pustinu, aby česká země nevyprahla. Byla jsi zde první matkou věřících, abys na

nebi první byla jejich přímlovkyní. Za to oslavujeme Stvořitele a tebe velebíme slovy svými:

Raduj se, ctihodná nádobo Božské blahodati, přímlovkyně u Boha za duše naše!

Raduj se, první česká panovnice, do Bohem upředemného šatu svatého křtu oděná!

Raduj se, révo, z níž vyrostla mohutná ratolest pravoslavné víry!

Raduj se, mladý květe růže, Kristu rozkvétající uprostřed planého pohanského trní!

Raduj se, krásná holubice, která jsi nadšeně vzlétla do výšin ke světlu pravdy!

Raduj se, samaritánko, která jsi nám naplnila pohár spásy!

Raduj se, blažená kněžno Ludmilo, mučednice a osvětitelko země české!

Kondak 2.

Poznavši horlivá Ludmila nicotnost bezduchých model a dozvědění se o požehnaném dílu svatého Metoděje, apoštola Slovanů, jenž přišel z Východu do našich končin, vzplanulo její srdce láskou ke Kristově víře. Vyslechla jako med plynoucí kázání Metodějovo a dozvěděla se, jak Cyril obhájil slovanskou bohoslužbu slovy žalmu: „Všeliký duch chval Hospodina!“ Dle poučení apoštola moravského zřekla se s manželem Bořivojem pohanského modlářství a zlých duchů v modlách sídlících, přijavši svatý křest z rukou Metodějových. Jakmile vystoupila znovuzrozena z očištné lázně křestní, zapěla Kristu, Spasiteli svému:

A l l e l u j a !

Ikos 2.

Po tomto duchovním obrození jsi, svatá Ludmilo, cenila sobě pravoslavného křesťanství východního jako perly nad všechny poklady vzácnější. Již po návratu Bořivoje z Moravy dali jste společně vystavět na Levém Hradci ke cti svatého Klimenta první zdejší chrám. Zde se usadil ctihodný kněz Kaich vyslaný do Čech Metodějem. Tady se poprvé u nás otevřel nevyсыchající pramen živé vody víry Kristovy. Odtud se vaší péčí začala rozlévat po zemi české řeka pravoslavné víry svatých Cyrila a Metoděje, zurčící východní bohoslužbou slovanskou. Proto tě chválíme i my, zpívající:

Raduj se, vysoko vzlétnuvší, která horlíš pro Hospodina zástupů a rušíš pohanská obětiště!

Raduj se, náhlý rozbřesku, neúnavná budovatelko prvních Božích chrámů v zemi naší!

Raduj se, hořící duchovním ohněm východního křesťanství, na Moravě zažehnutým!

Raduj se, jitřní vánku z východu, přinášející k nám slovanskou bohoslužbu!

Raduj se, ženo apoštolská, o kněžstvo pečující, která jsi u nás usadila kněze Metodějova!

Raduj se, zbožná zakladatelko prvního českého chrámu misie byzantské!

Raduj se, blažená kněžno Ludmilo, mučednice a osvětitelko země české!

Kondak 3.

Shrůzou hleděl ďábel a temní služebníci jeho na příchod pravoslavného křesťanství do země, která byla

dosavad pod vládou jejich. Prchali démoni, nečisté duchovní bytosti kvapně braly se odsud. Pohané znejistěli. Čemu ve svém duchovním zatmění ke své škodě sloužili, bylo ochromeno. Kraj český se duchovně zachvěl, když vstoupila víra Kristova v plné síle a zaskvěla se ve své slávě. Vláda démonů se zhroutila v prach, modly se kácely, nečisté pohanské zápaly hasly. Čechové doposavad němí, osvobození z pout ďábla, náhle promluvili k Bohu slovanskou byzantskou liturgií, radostně volajíce:

A l l e l u j a !

Ikos 3.

Kristus vkročil a padli démonové. Otrásl se v hlubinách základy moci ďáblový. Zarmoutilo se peklo. Zápach neřestí odvanul a vůně ctností se šířila. Kalná světla démonů pohasla, mlha klamu byla roztrhána; nad touto zemí vzešlo slunce Kristovo oslnivým rozbřeskem a zaskvěly se svaté hvězdy duchovního nebe. A to vše díky tomu, že jsi pravému křesťanství z Východu otevřela cestu do naší země, svatá Ludmilo. Na úsvitu duchovního dne ti první čeští křesťané zapěli:

Raduj se, Marie u nohou Kristových sedící, která jsi naslouchala kázání Metodějovu!

Raduj se, která sis osvojila učení Cyrilovo bránícího slovanskou bohoslužbu!“

Raduj se, která jsi slova o čistotě, půstu, modlitbě a ctnostech v srdci svém skládala!

Raduj se, Magdaléno, která jsi blahodatným plamenem evangelia své srdce zažehla!

Raduj se, která jsi sem s Bořivojem uvedla nebeský oheň, démony jako sodomské spalující!

Raduj se, která jsi jako Eliáš zápaly pohanské uhasila a běsy silou kříže hnala!

Raduj se, blažená kněžno Ludmilo, mučednice a osvětitelko země české!

Kondak 4.

Zastesklo se ďáblu trůnícímu v podsvětí po jeho vládě nad českou zemí. Tento nepřítel pokolení lidského, had starý, od samého počátku světa až do dnešní doby neustává rozsévati semeno nesvornosti mezi pokoru, a také pýchu i nenávisť mezi lásku. Satan trpce nesl, že je mu odnímán lid, který mu byl poroben, a že je získáván pro pravého krále, Krista Pána. A tak v mnohém lidu českém roznítil vzpouru proti Bořivojovi; poštvál je, takže povstávají proti němu, snaží se ho ze země vypudit; ano, pokoušejí se ho i života zbavit. Kníže tedy s blaženou Ludmilou uchýlili se znovu na Moravu, a seznámili se tak díky prozřetelnosti Boží ještě lépe s učením evangelia Kristova, jemuž tam společně oddaně zpívali:

A l l e l u j a !

Ikos 4.

Zbožný Bořivoj prodlévaje na Moravě, Bohu všemohoucímu slib učinil: „Jestliže mne Pán přivede se ctí zpět do vlasti české, postavím za to basiliku v čest blahoslavené Matky Boží a neporušené Panny Marie.“ Když se pak řízením Božím vskutku vrátil na stolec

svůj, bez prodlení hleděl splnit slib na samém hradě Praze. Zde kníže se svatou Ludmilou vystavěli chrám zasvěcený nejblahoslavenější Panně Marii a archandělu Gabrielovi. Stali se tak prvními budovateli míst svatých, shromažďovateli kněží a zakladateli víry křesťanské tenkrát, na počátku všeho. Svatá Ludmilo, ty jsi svými ctnostmi ještě nad svého muže vynikala, stavši se vpravdě svatou služebnicí Kristovou. Proto ti zpíváme:

Raduj se, neboť jsi na pražském hradě s Bořivojem vystavěla chrám přesváté Bohorodice!

Raduj se, matko svých dítek, ctitelko nejsvětější Panny a Boží Matky!

Raduj se, v askezi a soucitu neohraničená, ctitelko nebeských mocností beztělesných!

Raduj se, stavitelko domů Božích, neboť je posvětil svatý Metoděj!

Raduj se, svatá ctitelko svatých, protože do nich uložil ostatky mučedníka Klimenta!

Raduj se, která jsi doufala v Boha a vzpoury lidí ďáblem klamaných ses neděsila!

Raduj se, blažená kněžno Ludmilo, mučednice a osvětitelko země české!

Kondak 5.

Moc Nejvyššího dopustila záhy na pravoslavnou víru zkoušku ohněm, když byla česká země od Velké Moravy oddělena a otevřely se brány hrabivému kněžstvu franské víry, které vnášelo do země nepokoje a rozbroje. Cizácké duchovenstvo sledovalo cíle mocenské a víře slovanské cyrilometodějské se vysmívalo. Tito lidé Západu netoužili poznat hloubku víry

Kristovy, vznešenost Pravoslaví a spasitelnou sílu východní bohoslužby slovanské. Avšak svatá Ludmila upevňovala ve svém lidu vědomost, že přijal víru pravoslavnou a neporušenou zbožnost z Východu, a s díky za to s ním zpívala ve zdejších chrámech:

A l l e l u j a !

Ikos 5.

Jelikož jsi měla mysl i srdce osvícené moudrostí shůry, neohrožená Ludmilo, vedla sis statečně a nelekala se meče v ruce cizáků taseného k boji proti východním křesťanům v Čechách. Nedala ses zviklat ve své věrnosti slovanské křesťanské víře, i když mocní ze Západu nazývali tebe a tvé stádce „špatnými křesťany“. Ty jsi však povzbuzovala lid, který Bohu sloužil řečí a obřadem Metodějovým, i nadále jsi pro něj budovala chrámy Páně a krášlila příbytky Boží. Vděčný zástup českých pravoslavných křesťanů zpíval tobě jedněmi ústy a jedním jazykem:

Raduj se, včelo, která jsi odletěla od pohanského dýmu pro sladký nektar k Ježíši!

Raduj se, tvrzi víry, která ses opevnila Kristovým povzbuzením: „Neboj se, malé stádečko!“

Raduj se, zářivá hvězdo, která jsi ukazovala cestu k pravé víře a slávě Boží!

Raduj se, lampádko, která záříš pravoslavnému lidu jako maják přístavu nad mořem cizí víry!

Raduj se, paprsku z ráje, vkládající nebeský pokoj do našich duší!

Raduj se, andělu podobná, posle Boží, přinášející Čechům neporušené zvěstování Kristovo!

Raduj se, blažená kněžno Ludmilo, mučednice a osvětitelko země české!

Kondak 6.

Když Bořivoj, naplniv dobrými skutky své dny, a po něm i Spytihněv, syn Ludmilin, postaviv mnoho chrámů, ozdoben ctnostmi a pověstí svatosti, odešli ke hvězdám, zůstala pevně stát následovnice Kristova, chrabrá Ludmila. Setrvávajíc až do konce svého života v čistotě tělesné i duševní, tělo své bděním i posty krotila, hříšné vášně rozličnou askezí vykořeňovala, v pokoře se zdokonalovala. Při tom se modlitbou s Pánem spojovala, duši očišťovala a srdce osvěcovala blahodati Boží. A takto, co je tělesné, do služby toho, co je duchovní, uváděla. Ukázala se býti svatou, bez poskvrny, nezahanbenou a neochvějně skládající naději v evangelium Ježíše Krista, jemuž volá:

A l l e l u j a !

Ikos 6.

Mlékem evangelia jsi hřích v sobě uspala a hřebem pokáním jsi jej probodla a zahubila. Umrtvila jsi své pozemské tělo, všechny vášně: touhu po moci a slávě, po majetku i po slastech. Uprostřed lidí zlých jsi neporušeně zachovávala, co ti bylo Pánem svěřeno. Svě tělo s jeho vášněmi a chtíči jsi na Kristův kříž spoluukřižovala, tělesné žádosti od duše odřala, takže jsi pro hřích mrtvá byla. Protivenstvími jsi neumdlévala, jelikož jsi příkázáním duchovním a pokynům shůry ochotně naslouchala. Vpravdě jsi mohla říci Hospodi-

nu: „Nezapomněla jsem na ustanovení tvá.“ Již za svého života mohla jsi slyšet pozdravení:

Raduj se, slitovná, která skutky milosrdenství horlivě konáš!

Raduj se, ovečko po pravici, která pocestné hostíš, sklíčené utěšuješ, almužny uděluješ!

Raduj se, pomocnice duchovenstva, jako matka věřících snažící se víru rozhojnit!

Raduj se, všemi ctěná, neboť Boha ctíš. Není, kdo by o tobě mohl vydat svědectví zlé!

Raduj se, která se často postíš, bez ustání v modlitbě přebýváš a mysl k Bohu stále obracíš!

Raduj se, která se o spásu věřících staráš a ďábla, knížete zmatku, přemáháš!

Raduj se, blažená kněžno Ludmilo, mučednice a osvětitelko země české!

Kondak 7.

Syn Ludmilin druhý, Vratislav, poslal staršího syna svého Václava, hochu myslí vroucí, ke vzdělání v Písmu a zákonu Božím na hrad zvaný Budeč. Václav bystrého rozumu byl, vše, čemu ho vyučovali, přispěním Ducha Svatého si hluboko do paměti vštípil. Když otec jeho z toho světa v časném věku byl odvolán, Václav povolán je do hradu Prahy a na stolec otcovský povýšen. Jelikož měl ještě věk jinošský, pojali velmožové moudrý záměr svěřit ho do péče Ludmily, babičky jeho, k výchování. Václav tak s Ludmilou společně denně zpívali Bohu:

A l l e l u j a !

Ikos 7.

Svatá Ludmilo, vedená láskou a oddaností celé své vroucí křesťanské duše ke svatému Metoději, stala ses po odchodu Bořivoje vůdčí širitelkou víry Čechům nové a záštitou východní bohoslužby slovanské. Proto jsi Václava nechala vyučit předně v písemnictví slovanském. Do tajemství víry Kristovy jsi ho zasvětila, cestu Božích přikázání lásky mu zjevila a k poznání pravdy Páně ho přivedla. Svůj osobní příklad skutků člověka Kristova, života modlitby a ctností, jsi do jeho mladičké duše otiskla. Ve zbožném Václavovi jsi dala svatému Pravoslaví českému novou vznešenou záštitu. Proto slyšíš ode všech vděčné pozdravení:

Raduj se, Ludmilo, první z vinných ratolestí, které viděl číšník faraónův!

Raduj se, vychovatelko blaženého Václava, jenž je druhou ratolestí!

Raduj se, přítelkyně ctihodného poustevníka Ivana Českého, ratolesti třetí!

Raduj se, pěstitelko slovanského křesťanství od svatých apoštolů Cyrila a Metoděje!

Raduj se, která jsi blahodatným ohněm pravoslavné víry zažehla srdce Václavovo!

Raduj se, která jsi ho na úzkou cestu svatosti uvedla a národu našemu ochránce darovala!

Raduj se, blažená kněžno Ludmilo, mučednice a osvětitelko země české!

Kondak 8.

Kníže temnot chvěl se palčivou bolestí v pekle svém, když viděl, že kvůli pronikavému hvězdnému svitu

služebnice Kristovy ubývá temnot nevíry v lidských srdcích. Vnukl tudíž do srdce snachy její Drahomíry, která dosud setrvala v mraku pohanském, aby zatončila po smrti Ludmily. Počala pak nespravedlivá žena myšlenku nenávistnou v srdci svém: „Zahubím ji, zdědím vše, co má, a svobodně budu vládnouti.“ Blažená mučednice, dozvědění se o tom, pravila mírně: Netoužím vládnouti a nepřěji si mít ani sebemenší částku moci. Žádám jen o povolení sloužiti Bohu až do skonání svých dnů, abych mu mohla stále zpívat:

A l l e l u j a !

Ikos 8.

Stěmi slovy opustila jsi, tichá Ludmilo, hrad Prahu a přišla na jeden hrádek, který se zve Tetín. Tam ses odevzdala tišíně a hledala mlčení srdce, utvrzovala ses v poznání věcí posvátných a se vzrůstající horlivostí prokazovala dobrodiní chudým. Na svou nevědomost ve dnech dávno minulých, kdy ses pohanství ještě oddávala, nyní na Tetíně hořce vzpomínáš a v slzách oplakáváš dávné hříchy své, říkajíc s apoštolem: „Jaký užitek jsem měla tehdy z toho, zač se nyní stydím?“ Pokání své dosvědčovala jsi skutky milostivými: bídu chudých zmírňovala, cizince a nuzné odívala. Svědčili kněží, jak obětavě ses o ně jako o vlastní syny starala. A z majetku svého obohatila jsi zlatem a stříbrem příbytky Boží. Za to k tobě všichni obdivně volají:

Raduj se, která jsi byla matkou chudých, nohou chromých, okem slepých, utěšitelkou vdov a sirotků!

Raduj se, která jsi netoužila po světské slávě, ale k ubohým vztahuješ ruku záchrannou!

Raduj se, která jsi pokorně odešla z cesty mocných a uchýlila se do příbytku v pustině!

Raduj se, která sis přála jedině sloužit Bohu až do konce svých dnů!

Raduj se, zbožná v modlitbách, mírná ve všem a laskavosti plná, rychle pomáhající!

Raduj se, v nočních pobožnostech vytrvalá, štedrá, v lásce dokonalá, v pokoře neznající hranic!

Raduj se, blažená kněžno Ludmilo, mučednice a osvětitelko země české!

Kondak 9.

Drahomíra pohanská přirovnána jest k Jezabel, která vraždila proroky, anebo k Evě, která porodila Kaina i Ábela. Když se zbožná služebnice Kristova Ludmila oděla ve zbroj pokory a trpělivosti proti ostnu pýchy snachy své, odebrala se na hrádek Tetín, aby se ještě více ozdobila klenoty ctností, v předtuše, že ji pronásledovatel dostihne a ona bude obdařena palmou mučednictví. Drahomíra oklamaná ďáblem a svou zlostí, posedlá děsem ze světice, brzy poslala dva služebníky své, syny nepravosti, s mocnou tlupou na Tetín, aby zahubili tichou ovečku ve chvíli, kdy za noci volá k Bohu:

A l l e l u j a !

Ikos 9.

Nepochopitelná je pro pohana svatost křesťanská a čisté srdce Kristem osvěcované je nepřístupné k nahlédnutí člověku nespravedlivému, takže nevěřila zaslepená Drahomíra úmyslům Ludmily. Nesnesitelně trpěl ďábel modlitbou, čistotou a ctnostmi světice, proto vléval svou zuřivost do srdce nešlechtné pohanské služebnice své, aby spěchala prolít krev nevinné ovečky Kristovy. Ty jsi, kněžno Ludmilo, zatím bděla na modlitbách, horlivě ses postila a rukou štědrrou všem dobrodiní prokazovala, připravujíc se předstoupit brzy na soud Stvořitele, Spasitele a Krále svého. Proto tě lid český pozdravil:

Raduj se, vyznavačko Boží Trojice, neboť jsi způsobila satanu mnoho škod a získala svůj lid Kristu!

Raduj se, která jsi šířila vznešenou víru křesťanskou v zemi drsnosti a v poušti nevzdělanosti!

Raduj se, která jsi své dveře milosrdně ubohým otevřela i modlitbám našim stále nasloucháš!

Raduj se, přítelkyně asketů, hrdinko duchovního zápasu, ve všech dobrých skutcích dokonalá!

Raduj se, paní urozeného původu, která jsi hrubá lidská srdce zjemňovala k poznání lásky Boží!

Raduj se, hvězdo východní, paprsku úsvitu, jitřní zvěstovatelko slunečního světla Kristova!

Raduj se, blažená kněžno Ludmilo, mučednice a osvětitelko země české!

Kondak 10.

Stalo se, co dávno předviděl svatý Václav v jinošství svém. Nadán totiž duchem prorockým poznal vše, co

přijítí má. Zjevil mu Kristus Pán v jasném vidění dům kněze Pavla, Ludmile věrně sloužícího, celý zpustlý a okras zbavený. Vysvětlil tenkrát hned Václav, Duchem Božím naplněný, že poboření domu předznamenává blažené zesnutí ctihodné babičky Ludmily, a dále dopředu vyličil podrobnosti krutého umučení světice a následného vypuzení duchovenstva. Tak se ti i stalo, svatá vyznavačko Ludmilo. Ty jsi však řekla jen: „Za vše budiž Bohu sláva!“ a zapěla jsi Hospodinu:

A l l e l u j a !

Ikos 10.

Vědouc, co se státi má, povolala jsi kněze Pavla, aby vykonal Božskou liturgii, vyzpovídala ses upřímně a přijala svaté Dary přečistých Těla a Krve Páně. Poté jsi žalmy pěla. V noci vylomili vrazi bránu a dovnitř vtrhli. Ty jsi jim pravila: „Jaké šílenství se vás zmocnilo? Jako vlastní syny jsem vás vychovávala, zlatem a skvostnými šaty vás obdarovávala. Povězte, zda jsem vám někdy ukřivdila.“ Zuřivci zatvrzelí jako kámen vztáhli na tebe nestydaté ruce a na podlahu tě srazili. Jen tě nechali maličko se pomodlit, nic na prosbu tvou nedavše, abys mečem byla štata a příkladu mučedníků se prolitím své krve podobala. Místo toho tě závojem tvým uskrtili a pozemského žití takto zbavili, abys žila navěky s Pánem Ježíšem Kristem, jehož sis zamilovala. Věrní křesťané ti proto jako stále živé zpívali:

Raduj se, záštitu svatého Pravoslaví v zemi české, tvé jméno je pro nás vzácným klenotem!

Raduj se, první ochránkyně Kristových věrných v této zemi, jsi myrem naplňujícím chrámy vůní!

Raduj se, zrcadlo a příklade svatosti, vystoupila jsi k Božímu trůnu jako kadilo oběti čisté!

Raduj se, zlato očištěné v ohni mučednictví, jež bylo do koruny nebeského Krále vsazeno!

Raduj se, zářící, jež jsi byla mezi nebešťany uvedena a s odhalenou tváří na Krista Krále patříš!

Raduj se, která jsi k útěše naší zanechala zde posvátné ostatky svého těla, chrámům zdejším ke slávě!

Raduj se, blažená kněžno Ludmilo, mučednice a osvětitelko země české!

Kondak 11.

Jen nakrátko se veselili vrahové svaté Ludmily z loupeže, vbrzku na ně dopadl trest Boží a ztratili žalostně život pozemský i věčný. Velikými zázraky je pak dosvědčována svatost ostatků mučednice. Obličej její zářil jako živý a obnovila se na něm spanilost mládí. Podivuhodná vůně, nade všechny květy a pozemská arómata krásnější, stoupala z hrobu Ludmilina. Sedmkrát bylo za tmavé noci spatřeno sestupovat na její hrob ohnivě pochodně a svíce žhnoucí světlem Božským, naznačující záři víry, kterou se za života svého zaskvěla, či snad to bylo znamení světlých andělů vítajících Ludmilu mezi sebou. Slepý se na hrobě tom uzdravil, takže všichni v úžasu museli zvolat:

A l l e l u j a !

Ikos 11.

Když o tom uslyšela nešlechtná snacha tvá, padla na ni hrůza a rozkázala, aby nad hrobem tvým, svatá Ludmilo, byla vystavěna basilika zasvěcená archandělu Michaelu a zázraky tvé pak přičítány byly blaženým mocnostem andělským. Tím však jenom posloužila tobě, neboť jsi byla poté nejen v nebi, ale i na zemi připočtena k obyvatelům nebes, andělským služebníkům Hospodina zástupů, jehož ustrašená pohanka proti svému záměru založením křesťanského chrámu oslavila. Na tom místě vykonala jsi mnoho skvělých zázraků k povzbuzení lidu a na důkaz své svatosti, kterou jsi mocí víry v Ježíše Krista získala. My pak od neduhů a malomyslnosti léčení jsme řekou uzdravení, jež vyvěrá z tvých ostatků a každý, kdo tě uctívá, z ní čerpá. Proto vděčně k tobě voláme:

Raduj se, jejíž uctívané tělo je obdařeno svatostí dosvědčenou zázraky znamenitými!

Raduj se, která jsi nám zanechala ostatky vydávající vzácnou vůni, ukázavši tak působení svatosti!

Raduj se, denice, která jsi zjevila na hrobě svém ohnivě světlo Boží blahodati!

Raduj se, dárkyně štědrá, která jsi pomíjivé jmění rozdávala a nepomíjivý poklad si v nebi ukládala!

Raduj se, trpitelko, která jsi soužení a umučení ve jménu Kristově pokorně přijala!

Raduj se, která jsi Krista nezapřela, život svůj za něj dala, a tím se pro život věčný zachránila!

Raduj se, blažená kněžno Ludmilo, mučednice a osvětitelko země české!

Kondak 12.

V těžkých dobách po odchodu svaté Ludmily díky vřelým přimluvám jejím nezanikl odkaz cyrilometodějský. Západ nepohltil světlo vzešlé na východě a slunce Pravoslaví nad naší zemí už nikdy nezapadlo. Nepřátelé je skrývali za temným mrakem cizí víry, za mlhou bludů a pokažené zbožnosti. Cestu k němu zahradili houštím nesrozumitelné řeči chrámové. Leč shůry stále prosvítá čistá záře i skrze nakupená mračna. Preláti franského náboženství tuze nenáviděli Pravoslaví slovanské, oškřivili si křesťanství Metodějovo a bohoslužbu byzantskou urputně vyháněli ze země naší. Rozhodli se tedy zahladit tvou památku, blažená paní úsvitu, a biskup latinský v Praze tenkrát vykřikl zlostně: „Nemluvte mi o Ludmilině svatosti!“ Pravoslavní Slované přesto dodnes u nás i na Východě volají k Bohu s vděčností, že nám svatou Ludmilu za mocnou přimlůvkyni daroval:

A l l e l u j a !

Ikos 12.

Zbožný kníže Václav pamatoval na babičku svou i na význačnou svatost její a na oslavení, jehož se jí od Všemohoucího dostalo. Knížecí poslové odkryli hrob na Tetíně a vyzdvihli posvátné ostatky Ludmily. K údivu jejich nesmírnému našel kněz Pavel tělo nebožky i oděvy na něm uchráněny jakéhokoliv porušení a tlení. S velikou radostí, Bohu díky vzdávající, zahalili svaté tělo do látek drahých a na nosítkách je přenesli do hradu pražského. Jásali věrní křesťané,

velebili Krista za takové znamení. Kníže Václav a veškerý lid se zbožnou bázňí hleděli na neporušené tělo, jehož se nedotklo práchnivění a vypadalo jako živé. Usoudili všichni, že jsi hodna, Ludmilo, veškeré chvály a úcty. Oni i my ti nadšeně zpíváme:

Raduj se, jejíž tělesná schránka nebyla smrtí porušena a do Prahy k uctění tvé svatosti přenesena byla!

Raduj se, jejíž oslavení v basilice sv. Jiří ozdobeno bylo zázraky a uzdravením jinocha!

Raduj se, která ses za života šatem blahodati Ducha Svatého oděla a po smrti tělo před tlením uchránila!

Raduj se, Zoro východní, která nám povždy jasně svítíš, ač tě Západ odsoudil k zapomenutí!

Raduj se, východní hvězdo jitřní, stálá nebeská ochránkyně všech, kdo jsou věrni dědictví tvému!

Raduj se, plameni andělský, vroucí zastánkyně, všem pravoslavným křesťanům Bohem darovaná!

Raduj se, blažená kněžno Ludmilo, mučednice a osvětitelko země české!

Kondak 13.

Svatá mučednice Ludmilo, věrná služebnice Kristova! Přijmi od nás tento chvalozpěv, pros milostivého Boha našeho, aby vdechl do našich srdcí vůni svatosti víry pravoslavné. Ať rozhojní se v našich životech olej skutků dobrých a nepohasnou naše lampy v čase půlnočního setkání s nebeským Ženichem. Nechť učinění jsme hodnými zpívat mu navěky ve svatební síni Království věčného:

A l l e l u j a !

(Tento kondak třikráte.)

Následuje: znovu ikos 1. a po něm kondak 1.

Modlitba

Svatá Ludmilo! Pevnou vírou, nadějí hlubokou a láskou širokou, povahou mírnou a líbeznou a vůbec poutem všeliké dokonalosti s Bohem spojena jsouc, ani ve smrti neodloučila ses od Něho.

Ó, země Česká, kéž by sis uvědomila, jak drahocenným darem jsi byla obdařena, jak jasného světla pa-prsky jsi ozařována, jak mocná ochránkyně svou přímluvou tě podporuje! Pak bys chápala, k jak nesmírné radosti a veselí příčina se ti skýtá!

Ó, kdybys uvážila, jak slavný poklad byl v tobě uložen, jistě bys ve veliké úctě a slávě chovala ten dar Bohem tobě svěřený! Obávejme se tedy, aby nevděčnost naše nespoutala ruce nebeského Dárce, neboť zajisté bychom při svých prosbách měli větší úspěch skrze moc pokladu nám svěřeného, kdybychom jej bedlivěji

střežili! Pamatujme, že z našeho středu do nebes odešla matka věřících a podporovatelka víry křesťanské, vítězným věncem vavřínovým ověčená. Matka, které se již dostalo pocty na výsostech a jež k Bohu přistoupila, aby se za nás přimlouvala, jestliže se toho ukážeme hodnými. Oslavujme památku dne, kdy se počala v nebi radovat, abychom se stali hodnými přijmout účast na její radosti! Ať je nám tento den posvátný a nekonejme v něm práce služebné, abychom se tím učinili hodnými se svatou Ludmilou v nebi slavit věčnou hostinu! Ať všechny naše chrámy světí slavně tento tak veliký svátek, ať se všichni radují z této sváteční nádhery. Neboť šířitelka víry a matka slovutná jako milá přimlůvkyně naše laskavě v nebi se přimlouvá za všechny, které vidí zbožně se účastnit její slavnosti! Ó, šťastná země česká, blaženou záštitou chráněná! Ať promlouvají ústa kazatelů ke chvále a slávě tak velikého svátku, o němž nás Boží zázraky poučily! Uvědomme si, co drahocenného máme, a hlásejme a nezamlčujme, jakou slávu, jakou čest a jakou výsadu máme, jaký poklad nám byl svěřen! Pomysleme, že ona je naší zastánkyní, a uctívejme ji s radostí! Vysoce ji vynášejme chválou naší, skutky ctnostnými a modlitbami vroucími.

Neboť dobrotivá matka Ludmila, útočiště chudých, šířitelka víry křesťanské, jež byla uvedena do shromáždění nebešťanů a nyní s odhalenou tváří na Krále ve slávě hledí, nesmí zůstat bez slavného uctívání.

Modlíme se k té, jejíž památku věrně uctíváme, aby nám pomáhala, když toužíme ji napodobit. Svatá Ludmilo, dejž, aby tvé ostatky šířily v našich srdcích vůni ctností, jimiž ses, paní blahoslavená, naplnila.

Prosíme tedy naši milovanou jitřní hvězdu, aby rozžehla v našich srdcích rozbřesk Božího dne, otevřela

naše duše úsvitu Božského Slunce Kristova, abychom nikoliv jako ve tmě klopytali a bloudili, ale v Božím světle chodili, vždy jasně věduce, proč jsme na svět přišli a že ke Kristu Pánu kráčíme.

Nechť oslavujeme Ježíše Krista, jenž s Bohem Otcem bezpočátečným a Duchem Svatým, Utěшитelem jest a kraluje, nyní i vždycky, až na věky věkův. Amen.

(Část modlitby vysázená menším písmem je určena jen pro slavnostní službu ve svátek.)

Pravoslavné modlitební vzývání sv. Ludmily:

Tropar

Zanechavši temnotu modloslužby,
s horoucí láskou přijala jsi světlo pravoslavné víry
Kristovy;

zjevila ses, Ludmilo, jako hvězda jitřní,
a světlem svatosti své den pravé bohoúcty v české
zemi jsi započala.

Matko chudých, podpora ochromených,
světlo slepých, utěšitelko zarmoucených,
rosou modliteb svých před Hospodinem
zavlaž milostivě srdce lidu svého ve víře netečná
a sklíčená,

a zjasnivši oči naše,
nedejž nám zahynouti od nepřátel našich. *(Hlas 1.)*

Kondak

V utrpení svém zazářila jsi skvostně,
mučednice Ludmilo,
prolitím své krve ses okrášlila
a jako krásná holubice jsi k nebi vzlétla;
přimlouvej se tedy stále,
za uctívající tebe. *(Hlas 4. – stichirový)*

O sv. Ludmile, kněžně a mučednici

V době, kdy na Moravě působil ještě sv. Metoděj, zasedl v Čechách na Přemyslův stolec kníže Bořivoj. Jím začíná vlastně teprve historie českého národa, protože on byl prvním křesťanským knížetem v Čechách. Narodil se asi r. 852 a když mu bylo 22 let, oženil se s dcerou jednoho knížete ze slovanského polabského kmene (Pšovanů, kteří žili na Mělnicku) – Ludmilou. Češi v té době byli ještě pohané a též mladá kněžna byla pohanou.

Z Bavorska tlačilo se do Čech křesťanství prostřednictvím dobovačných Němců a vzbuzovalo tudíž u knížat i lidu strach a odpor. (Němci používali šíření křesťanské víry jako záminku pro politickou expanzi.) Zcela jiného rázu byly zprávy o křesťanství, které sem docházely ze sousední Moravy, kde tehdy za mocného knížete Svatopluka spočívalo těžiště politického života našich předků. Bořivoj byl údělným knížetem v Čechách a podřízo-

val se „králi Svatoplukovi“, jak o tom vypráví Dalimilova kronika. Jistě to nebyla jen obava před Němci, nýbrž i touha poznat křesťanství ve formě, která dovedla uchvátit celou Moravu. Proto se dal Bořivoj se svou manželkou (a knížecím domem) pokřtít sv. Metodějem (asi v r. 874—9).

Není vyloučeno, že tu sehrál svou úlohu i jiný český světec – sv. Ivan, poustevník, syn knížete Gostomysla z polabských Slovanů, který padl v boji proti Ludvíku Německému, jenž pod záminkou pokřesťanštění polabských Slovanů zaváděl u nich porobu a poněmčení. Sv. Ivan se setkal s Bořivojem a je možné, že ho varoval před přijetím křtu ze Západu a radil mu nechat se pokřtít od sv. Metoděje, aby český národ nestihl podobný osud, jako polabské Slované.

Za účelem dalších křtů v Čechách přijel sem i samotný sv. Metoděj. Za této návštěvy bylo přičiněním Bořivoje a jeho horlivé manželky založeno a zbudováno několik chrámů, pro něž sv. Metoděj vysvětil a ustanovil kněze ze svých učedníků. Současně zřídil sv. Metoděj pro výchovu duchovenstva „Křesťanskou akademii“ při chrámu sv. Klimenta na Vyšehradě, která ještě v 11. stol. byla proslulá učeností tamních učitelů; zde se vzdělával i sv. Prokop.

Nejpravděpodobnějším sledem událostí je, že nejprve byl pokřtěn samotný Bořivoj s družinou, který byl v jakési záležitosti na návštěvě u Svatopluka na Moravě, kde mu při hodování nedovolili (podle křesťanských principů), aby seděl za jedním stolem s křesťany. Sv. Metodějovi bylo líto ponížení Bořivojova, který podle obyčeje pohanů seděl při hostině na podlaze, a promluvil k němu o křesťanství. Na otázku Bořivojovu mu odvětil, že jako křesťan by se musel „zřící model a zlých duchů v nich sídlících“ a být „připraven věřit z celého srdce v Boha Otce všemohoucího a jeho Syna jednorozeného Pána našeho Ježíše Krista a Ducha Utěšitele, osvětitele všech věřících, nejenom pro světské blaho, ale i pro spásu své duše, aby si získal slavnou palmu věčnosti a stal se účastným společenství svatých v nevýslovné radosti“. Na prosby Bořivojovy a jeho družiny třiceti dvořanů je následujícího dne sv. Metoděj poučil o základech víry a podle obyčeje vykonali půst, a pak je znovuzrodil svatým křtem. (V letech 874—879.) A když je ve víře plně vzdělal, obdaroval ho a nechal vrátit se domů. Dal mu s sebou kněze ctihodného života jménem Kaich; toho v Čechách usadili na hrádku, jehož jméno je (Levý) Hradec, kde založili chrám v čest sv. Klimenta, papeže

a mučedníka. Odtud začala misie po České zemi. (*Tak dle Kristianovy legendy z konce 10. stol.*)

Při první návštěvě Metodějově v Čechách (při níž zřejmě vysvětil vzpomenutý chrám sv. Klimenta /nebo jeho základní kámen?, protože Metoděj přišel do Čech po „krátkém čase“) byla teprve nejpíše pokřtěna sv. Ludmila s mnoha jinými. (*Tak dle „Krátkého sepsání o sv. Cyrilovi a Metodějovi i pokřtění země Moravské a České“; z 3. čtvrtiny 10. stol.*)

Toto je počátek slovanské liturgie v Čechách, která se rychle šíří, a proto se záhy stává ze strany Západu pronásledovanou. Z první čtvrtiny 12. století máme v Kosmově kronice zakládající listinu pražského biskupství, kde se píše, že biskupství (založené v r. 973) má být zřízeno nikoliv podle obřadů nebo zvyklostí bulharského a ruského národa – a bez slovanštiny. (Je to jedno z řady svědectví o tom, jak latinská církev potlačovala byzantsko-slovanské křesťanství, které u nás tehdy bylo v převaze.)

Děkan pražské metropolitní kapituly Hilarius Litoměřický pro nás zachoval úryvek ze zakládající listiny pražského biskupství, kterou napsal papež Jan XIII.: „Posíláme na tvou žádost biskupa a povyšujeme Pražský kostel na katedrální s příkazem, aby bohoslužby byly konány nikoliv podle obřadů Řeků, ale podle ritu církve římské.“ (*Hilarii Litomericensis, S. Ecclesiae Pragensis Decani, 1465*)

Když musel papež výslovným zákazem byzantského ritu zajišťovat prosazení latinského obřadu, je to výmluvný doklad rozšířenosti cyrilometodějského slovanského obřadu v Čechách té doby; zároveň je to názorná ilustrace nesmiřitelného boje, který vedla západní církev proti východnímu křesťanství u nás.

Chrám sv. Klimenta, který byl postaven pro slovanskou misii z Moravy na Levém Hradci, byl nejspíš prvním křesťanským chrámem v Čechách. V souvislosti s Bořivojovou snahou rozšířit křesťanství v Čechách, která narazila na odpor některých pohanů, musel kníže opustit zemi a našel útočiště u knížete Svatopluka. Časem se nepokoje uklidnily a on se mohl znovu vrátit na svůj stolec. V době svého moravského exilu prý učinil posvátný slib, že po návratu do vlasti postaví chrám ke cti přesvaté Bohorodice. A opravdu – po návratu postavil v Praze chrám. Příchod a upevnění křesťanství do Čech je tedy spojen s nadpřirozenou pomocí Matky Boží.

V životopisu sv. Ivana Českého se praví o Bořivoji, knížeti moravském, že to byl „křesťan řeckého vyznání“ (*starobylá staroslověnská legenda*).

Sv. Ludmila se stala horlivou křesťankou. Po zesnutí sv. Metoděje, když byli jeho učedníci na Moravě persekuováni a nakonec vyhnáni, odešli jistě někteří do Čech, kde byli vlídně přijati a zapojili se do rozšiřování a upevňování slovanské bohoslužby.

O tom, jak velice si sv. Ludmila slovanskou liturgii a vzdělanost oblíbila, svědčí to, že svého vnuka Václava dala učit od kněze nejprve „knihám slovanským“ a teprve později latině.

Bořivoj brzy zemřel (r. 888), a tak první vzdělavatelkou dobého zákona v Čechách byla kněžna Ludmila. Již s manželem postavila mnoho chrámů, shromáždila kněze, podporovala chudinu a ujímala se opuštěných a nešťastných. Vlady se ujal jejich první syn Spytihněv, který vybuodoval chrám sv. apoštola Petra na Budči. Když zemřel, na trůn usedl druhý syn Ludmily Vratislav, který zahájil stavbu basiliky sv. Jiří na Hradě pražském (jejího dokončení se však už nedožil), a oženil se s Drahomírou. Po jeho nečekané smrti (asi ve 33 letech věku) stal se jeho právoplatným nástupcem Ludmilin vnuk Václav (první syn Vratislavův), nad jehož výchovou bděla. Václav, řádně ke svému povýšení na stolec knížecí zvolen, byl povolán na Pražský hrad v jinošském věku a velmožové se rozhodli svěřit ho (i bratra jeho Boleslava) do výchovy Ludmile, dokud nedospěje.

Matka Václavova – Drahomíra – v důsledku intrik na knížecím dvoře (v domnění, že Ludmila uplatňuje vliv na Václava a na vládu v zemi proti Drahomíře) byla zachváčena podezřívavostí a nenávisť vůči Ludmile, která se tedy uchýlila na tetínské hradiště. Tam ji však dala Drahomíra dvěma svými bojary zavraždit. Mučednice prosila své vrahy o stětí mečem, aby byla její krev prolita stejně jako krev dávných mučedníků; oni ji však zardousili jejím závojem. Tak zemřela sv. Ludmila 16. září mučednickou smrtí ve stáří 60 (61) let.

Sv. Ludmila byla podle Kristiánovy charakteristiky žena plná všelikých plodů dobrotivosti, štědrá v almužnách, v bdění neúnavná, zbožná modlitebnice, v lásce dokonalá, patronka duchovenstva, matka sirot a těšitelka vdov; navštěvovala neúnavně vězně a ve všech dobrých skutcích byla dokonalá. Nad jejím hrobem se začaly dít zázraky. Podle tradice se tam objevovaly

hořící svíce a pochodně, a také jeden slepec nabyl zraku, když se dotkl země, v níž byla pochována.

Drahomíra se těchto zázračných událostí zhrozila a nechala na tom místě vystavět kostel sv. archanděla Michaela v naději, že pak budou zázraky připisovány jemu a nikoliv Ludmile.

Svatá mučednice se připojila k zástupu Kristových svědků v roce 921 (dle Pekaře v r. 920; dle ruských minejí v r. 928) a církev slaví její památku 16. září.

Když se její vnuk Václav ujal plně vlády, nechal vyzdvihnout ostatky své svaté babičky z hrobu a přenést je do pražské baziliky sv. Jiří. Po otevření hrobu se podivili, že její svaté ostatky, vlasy i oblečení nebyly porušeny tlením. Tato translace (přenesení svatých ostatků) byla zároveň aktem její kanonizace (svatořečení). (Stalo se 19. října, kdy bylo tělo nalezeno, a 21. října, kdy bylo doneseno do Prahy, pět let po jejím umučení.)

První *Život sv. Ludmily* byl napsán staroslověnsky. Agiografické popisy jejího života jsou většinou psány už jako obhajoba svatosti a úcty sv. Ludmily před tlakem západního latinského křesťanství, a zároveň jako obhajoba slovanské bohoslužby. V. Chaloupecký píše (*v předmluvě k Homilii o sv. Ludmile „Factum est“ z konce 11. stol.*) jednak o tom, že sv. Ludmila byla „nejhorlivější propagátorkou nové víry a pravou ochránkyní mladého křesťanství Metodějova“, které však „po rozchodu církve východní a západní roku 1054 pokládáno bylo za věc nedovolenou a za kacírství“. A dále pak tam píše, jak přestože „Ludmila již v 10. století stejně v církvi západní jako v církvi východní byla uznávána za světici, měla být její úcta nyní přivedena k zapomenutí“. K tomu se vztahuje z pozdější doby tato zajímavá zpráva (stručně zmiňovaná i Chaloupeckým): Třetího října 1100 byl svěcen nový kostel sv. Petra a abatyše Windelmuth předložila pražskému biskupovi Hermanovi mezi ostatky určenými pro oltářní schránku, také část závoje sv. Ludmily. Nato biskup rozhorleně reagoval: »Paní, nemluv mi o její svatosti, nech stařenku, ať odpočívá v pokoji.« K tomu abatyše pravila: »Nemluv, pane, nemluv tak; neboť Bůh pro její zásluhy mnoho velikých věcí denně činí.« Vhodil tedy biskup látku na uhlí sálající plameny. Kupodivu! Obláček kouře a plamének vyšlehl kolem látky, ale nic jí neuškodil. A k zvětšení zázraku přispěla i ta věc, že pro silný žár nebylo možno látku dlouho vyjmouti z plamenů; a když

konečně byla vyňata, jevila se tak celá a pevná, jako by téhož dne byla utkána. Této zkoušce ohněm byl přítomen i kronikář Kosmas, který o tom píše: »Tímto zřejmým zázrakem byli jsme – biskup i my všichni – tak překvapeni, že jsme ronili radostí slzy a vzdávali díky Kristu«. (*Kosmova kronika česká*)

Požadavek latinské církve, která převládla v naší zemi, na zapomenutí sv. Ludmily se „bolestně dotýkal české duše, která tím měla být připravena o svou první světici. Proti této snaze píše autor Homilie o svaté Ludmile („*Factum est...*“ z konce 11. stol.), který je už srozuměn s tím, že je nutno zapomenout na to, že Ludmila přijala křest od sv. Metoděje a že mu byla oddána celou vroucností své křesťanské duše. Mají se však kvůli tomu Češi zříci své první prostředkyně a ochránkyně u trůnu nebeského? Proti tomu se bouří srdce autora homilie a nadšenými slovy ji velebí a hájí zbožné uctívání sv. Ludmily. Vznik této homilie souvisí patrně se zánikem slovanské bohoslužby (*myslí se na oficiální rovině církevního života; pozn. naše*), a církevním kruhům na pražském biskupství jistě nebylo neznámo, že sv. Ludmila byla nejhorlivější propagátorkou nové víry a pravou ochránkyní mladého křesťanství Metodějova“. (*Píše Chaloupecký.*)

Sv. Ludmila je vůbec prvou slovanskou světicí, kterou uctívají všichni pravoslavní Slované. (Z římských katolíků se k ní hlásí pouze Čechové.)

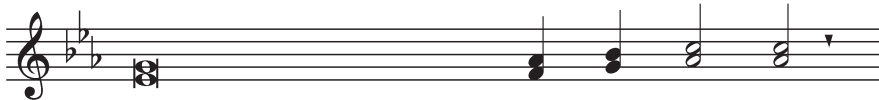
Poznámka editora

Při sestavování akathistu (2007) se původně vycházelo se akathistu sestaveného achimandritou Sávvou (Opava 1977). Ten však byl zásadně přepracován (a bylo oslabeno jeho výrazné protizápadní zaměření) na základě dochovaných agiografických popisů života sv. Ludmily; z původního Sávvova textu byly tedy nakonec použity jen zlomky a většina zde předkládaného textu je vystavěna hlavně na úryvcích ze čtyř starých českých legend:

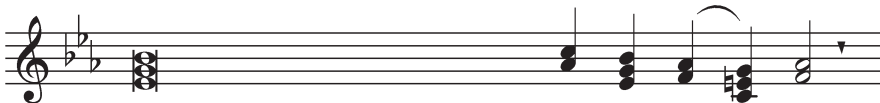
- 1. „Umučení svaté Ludmily.“ Latinské zpracování legendy o svaté Ludmile – podle staroslovanské legendy, sepsané v Čechách na sklonku doby svatého Václava (v překladu Bohumila Ryby).
- 2. „Život a umučení svatého Václava a báby jeho svaté Ludmily.“ Od Kristiána, mnicha kláštera břevnovského, sepsaný latinsky v letech 993—996 (v překladu Jaroslava Ludvíkovského).
- 3. „Druhá staroslověnská legenda o svatém Václavu.“ Z konce 10. století (v překladu Josefa Vašici).
- 4. „O svaté Ludmile.“ Homilie hájící úctu svaté Ludmily z konce 11. století („Factum est...“ v překladu Jaroslava Ludvíkovského); odtud také pochází většina textu závěrečné modlitby akathistu. (Zde byla inspirace ke dvěma veršům akathistu převzata i z předmluvy V. Chaloupeckého, který v ní píše jednak o tom, že sv. Ludmila byla „nejhorlivější propagátorkou nové víry a pravou ochránkyní mladého křesťanství Metodějova“, které však „po rozchodu církve východní a západní roku 1054 pokládáno bylo za věc nedovolenou a za kacířství“. A dále pak tam píše, jak „měla být její úcta nyní přivedena k zapomenutí“ a sám latinský „pražský biskup Heřman odbyl abatyši z kláštera sv. Jiří, kde Ludmila byla pohřbena, hněvivými slovy: »Nemluv mi, paní, o její svatosti!«“)

Použito bylo i několik veršů ze současného ruského akathistu sv. Ludmile, který je však jinak dosti obecného obsahu. Dále byly do textu zapracovány ještě fragmenty z některých dalších legend.

Formulace a teze používané ve 3. kondaku a následujícím ikosu jsou volně převzaty (a uzpůsobeny) z různých životů svatých, z minejních služeb některým svatým i z díla svatých Otců. Věta „nečisté duchovní bytosti kvapně braly se odsud“, je inspirována velice starobylými lidovými pověstmi ze severních Čech (o odchodu jakýchsi démonických bytostí ze země, když sem přišlo křesťanství).

Tropar sv. Ludmile ke dni 16. září*(1. hlas – troparový)*

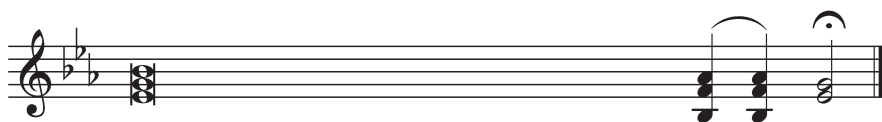
1.	Zanechavši temnotu	mo - dlo - služ - by,
2.	zjevila ses, Ludmilo, jako	hvěz - da jitř - ní,
3.	Matko chudých, podpora	o - chro - me - ných,
4.	rosou modliteb svých před	Hos - po - di - nem
5.	a zjasnivši	o - či na - še,

Tropar sv. Ludmile ke dni 21. října*(2. hlas – troparový)*

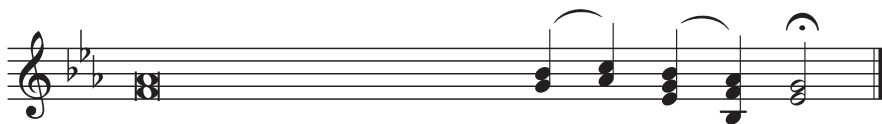
1.	Dala jsi promluvit němé duši	své - ho ná - ro - da,
2.	Od Metoděje z Moravy jsi mezi	Če - chy u - ved - la,
3.	Ludmilo, neúnavná v pústech a	na mod - lit - bách,
4.	Krista ukřižovaného jsi jako	věr - ná o - več - ka
5.	Duši svou odevzdavši do rukou nebe-	ské - ho Že - ni - cha,

Kondak sv. Ludmile*(4. hlas – stichirový)*

1.	V utrpení svém zazáři-	la jsi skvost - ně,
2.	prolitím své krve ses	o - krás - li - la
3.	přimlouvej se	te - dy stá - le,

1. s horoucí láskou přijala jsi světlo pravoslavné víry Kris - to - vy,
2. a světlem svatosti své den
pravé bohoúcty v české zemi jsi zapo- ča - la.
3. světlo slepých, utěšitelko zarmou- ce - ných,
4. zavlaž milostivě srdce lidu svého ve víře
netečná a sklí- če - ná,
5. nedejž nám zahynouti od nepřátel na - šich.

1. aby slovanskou liturgií chvá - lil Bo - ha.
2. Kristovu pravoslavnou ví - ru vý - chod - ní.
3. starostí o chudé ukazovala jsi vzor křes - ťan - ský.
4. následovala až ke svědectví mu - čed - nic - tvím.
5. u Nejvyššího přimlouvej se za lid pra - vo - slav - ný.

1. mučednice Lud - mi - lo,
2. a jako krásná holubice jsi k ne - bi vzlét - la;
3. za uctíva- jí - cí te - be.

